

BORDERLINE KİŞİLİK BOZUKLUĞUNUN “MASUMİYET”İ VE “KADER”İ: BİR FİLM ANALİZİ

Haydeh Faraji

Istanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye
haydehfaraji@aydin.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-5306-6546>

Mahmut Yılmaz

mahmuty52@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-9699-37856>

Öz

Hem sinema hem psikoloji insan düşüncesini, duygularını, davranışlarını ve dürtülerini odak noktası olarak alır. Analistin tuttuğu aynada hastanın kendisini görmesi gibi, beyaz perde de bize ayna tutmaktadır. Zeki Demirkubuz, filmlerinde psikolojik olarak karmaşık karakterler kullanır ve filmlerde psikolojik nedenselliğe dayalı karakter ilişkileri merkezi rol oynar. Karakterler ağırlıklı nihilist, toplumsal değerlerin sınırında yaşayan, kendine ve topluma yabancılaşmış, değerlerden bağımsız, arayış içinde, suça meyilli davranabilen kişilerdir. Borderline kişilik bozukluğunda yaygın biçimde kullanılan bölme savunma mekanizması temelde içsel temsillerin ve dolayısıyla benliğin bölünmesi ile ilişkili olsa da dış gerçekliğin ve yaşantıların bölünmesiyle sonuçlanır. Masumiyet ve Kader Filmlerinde de karakterlerin pür iyi, masum yönleri ile kaderlerinin onları dönüştürdüğü pür kötü yönleri bölünerek birbirinden ayrılmış halde, ayrı ayrı ancak aynı hayatta ve aynı filmde bir arada bulunmaktadır. Bu çalışmada Zeki Demirkubuz sinemasına ait Masumiyet ve Kader filmlerinin arafta yaşayan borderline karakteri psikanalitik kuram ve klinik psikoloji literatürü çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: borderline kişilik bozukluğu, borderline anne, bölme, intihar girişimiyeterlilik, Özgüven gelişimi.

Makalenin geliş tarihi: 11/04/2023 - Makalenin kabul tarihi: 27/04/2023
10.17932/IAU.AIT.2015.012/ait_v09i1004

“INNOCENCE” AND “DESTINY” OF BORDERLINE PERSONALITY DISORDER: A MOVIE ANALYSIS

Abstract

Both cinema and psychology focus on human thought, emotions, behavior, and impulses. Just as the patient sees himself in the mirror held by the analyst, the white screen holds up a mirror for us. Zeki Demirkubuz uses psychologically complex characters in his films and character relationships based on psychological causality play a central role in his films. The characters are mostly nihilists, living on the border of social values, alienated from themselves and the society, independent of values, in search of, and inclined to crime. Although the division defense mechanism commonly used in borderline personality disorder is mainly related to the division of internal representations and therefore the self, it results in the division of external reality and experiences. In the films of Innocence and Destiny, the pure good and innocent aspects of the characters and the pure bad aspects of their destiny, which have transformed them, are separated from each other, but separately but together in the same life and in the same film. In this study, the borderline character of Zeki Demirkubuz’s Innocence and Destiny films living in limbo is evaluated within the framework of psychoanalytic theory and clinical psychology literature.

Keywords: Borderline personality disorder, borderline mother, splitting, suicide attempt

Giriş

Schneider (1987) “Psikoloji var olmasaydı, sinemanın bir gün onu muhakkak icat etmesi gerekli olacaktı” diyerek sinemanın insan psikolojisini sahneleyen perdesine dikkati çekmektedir. Sinema ve psikoloji insan dürtü, düşünce, duygu ve davranışlarını odak noktalarına almak konusunda ortaklaşırlar. Sinema karanlık salondaki beyaz perdesiyle, içgörü odaklı psikoterapilerde terapistin tuttuğu aynada, hastanın kendisini görmesi gibi, beyaz perde de bize ayna tutmakta, bize kendi yansımalarımızla terapi odasından biraz daha dolaylı bir yolla karşılaşma imkanı tanımaktadır (Bloom, 1993). Sinema perdesinin bize kendi yaşamlarımızdan bölünüp alınmış parçaları bize yansıtması, bizim bu parçaların esas kökenini unutup dışardan gelen olarak algılamaya eğilimimiz bakımından sinema ve borderline hastanın algı sistemi arasında önemli bir benzerlik bulunmakta, bu benzerlikteki temel faktörün esas itibarıyla sinemanın yaşama dair olan ama yaşamayan “sınır” yapısı olduğu düşünülmektedir.

Borderline borderline kişilik bozukluğu (BKB) hastalarının ilişkileri ve yaşamları tutku, öfke, terk edilme, reddedilme kaygıları, boşluk duygularıyla ve kendini sabote edici ve/veya kendine zarar verici davranışlarla örülüdür (Farajı ve Güler, 2021). Borderline hastaların en çok kullandıkları savunma mekanizmalarının başında bölme, yansıtma ve yansıtımlı özdeşim gelmektedir. Borderline hasta bölme ile “kötü” adlettiği bir yaşantıyı zihninde diğer yaşantılardan ayırmakta, ötekine yansıtmakta sonrasında ise yansıttığı bu “kötü”nün esas kaynağını unuttur biçimde karşılaştığı “kötü”ye yönelik “kötücül” bir tutum benimsemektedir (Farajı ve Tezcan, 2022). Yansıtma ve yansıtımlı özdeşimin devrede olduğu bir diğer alan ise aşktır. Proust (1919/ 1996) aşkı “Bizden çıkan, karşımızdakinde bir yüzey bulan, o yüzeye dokunan ve ondan bize geri gelen ve en sonunda bizden çıktığını unuttuğumuz bir duygu.” şeklinde tanımlamaktadır. Demirkubuzun borderline karakterleri de anaklitik bir aşk nesnesi seçimi yapmakta, kendi ruhsal ihtiyaçlarını ötekine yansıtmakta ve bunu aşk olarak deneyimlemektedir.

Bu çalışmada Zeki Demirkubuz sinemasına ait Masumiyet ve Kader filmlerinin arafta yaşayan borderline karakterin borderline aşklarının beyaz perdeye yansımaları psikanalitik kuram ve klinik psikoloji literatürü çerçevesinde değerlendirilecektir.

1. DEMİRKUBUZ SİNEMASI VE KARAKTERLERİ

1.1. “Kader” Olarak Çaresizliğin ve Bunalmışlığın “Masumiyet”i

Kader ve Masumiyet filmlerinde tanımlı amaç, hedef ve istençten yoksun, kısa vadeli ve küçük amaçların peşinden, bir durumdan ötekine pasif bir halde sürüklenen karakterler bulunmaktadır (Boz ve Takımcı, 2015).

Demirkubuz karakterleri ruhsal bunalımlarıyla, yalnızlıklarıyla, aldatma ya da aldatılmalarıyla, yabancılaşmalarıyla, sessizlikleriyle ve yaşam tarzlarıyla amaçsız ve beklentisiz, sıradan ve sahicidirler. Karakterlerin iyilik ya da kötülüklerinin nedenleri yoktur (Susam, 2015). Freud insan ruhsallığını yapısal kuramında açıklarken idi ertelemekten yoksun ve doymak bilmez bir arzulayan, süperegoyu bir oldukça katı bir denetçi, egoyu ise bu ikili arasında bir uzlaşma sağlayarak organizmanın uyumlu bir yaşam sürmesi için işleyiş gösteren bir yapı olarak açıklamaktadır (Freud, 2011/1921). Bu yönüyle Demirkubuz karakterleri zayıflamış bir egonun uyumu sağlayamadığı bir id ve süperego çatışması sahnelemektedir

2. ANA KARAKTERLERİN KİŞİLİK ORGANİZASYONU

Demirkubuz filmleri örgünün bir *borderline* karakter üzerine kurulduğu *sınır* hikâyeleridir. Amaçlarına ulaşmak için engellenen, bunun için acı çeken, hedeflerine ulaştıklarında bile içsel boşluk duygularının tam bir mutluluğa ve ruhsal bütünlüğe ulaşmalarına engel olduğu insanların bu sınır hikâyesi genelde mutlu sonla bitmemekte, anlatı yapısı izleyicide katarsis sağlama işlevini yerine getirmemektedir. Filmlerde tekerrür eden olgular, karakterlerin adeta kendi kuyruğunu kovaladığı, bu nedenle de çıkmaz halini alan, döngüsel yaşamlar vardır. Ayrılma bireyleşme evresinde sıkışıp kalmış bütün karakterler karakterler duygu/sevgi yoksunluğu dolayısıyla yalnızdır. Borderline hastanın yalnızlık ve boşluk duygularının güncel kaynaklarla tetiklenmesine rağmen kökeni geçmişe, yaşamın ilk evrelerine dayanan doğası karakterlerin yaşamı üzerinden net bir biçimde aktarılmaktadır. Demirkubuz karakterlerinin yaşam alanlarında tıpkı *borderline* hastanın içsel iyi temsillerden yoksun oluşu gibi (Kernberg, 1985/2016) ne bir aile fotoğrafı, ne de bir okul defteri görürüz. Köksüzce dünyaya salınmış, hiçbir mekânla aidiyet kurmamış, kimliksiz bireylerdir hepsi. Bu köksüzlük bireyi romantik ilişkideki ötekine çelişkili bağlarla bağlamaktadır. Karakterler ilişki içindeyken uzaktaki bir başkasına arzu

duymakta, uzaktaki yakına geldiyse arzu nesnesi eski romantik ilişki olmaktadır. Buna dair güçlü izahatlar Kernberg (2011)'ten gelmiştir: *pür iyi ve pür kötü* içselleştirilmiş nesne ilişkilerinde bütünleşme yokluğu sınır kişilik örgütlenmesinin aşk ilişkilerinde ilksel idealleştirmeye yol açar; gerçekçi olmayan idealleştirme kolaylıkla çatışmaya ve ilişkinin yok edilmesine neden olur. İlişkide çift değerliliğe tahammülü olmayan ve saldırganlık tarafından kolaylıkla yok edilebilen bir idealleştirme tanım gereği kırılğan bir idealleştirme olup *kaderi* çökmektir. Çift değerliliğin hoş görülmesi bilinçdışı senaryoların ve geçmiş patojenik içselleştirilmiş nesne ilişkileriyle karşılıklı olarak yansıtmacı özdeşleşmesini kolaylaştırır, öyle ki çiftin ilişkisinin çift değerli bir parçası olarak saldırganlığın hoş görülmesi ilişkiye muazzam bir zenginlik katar (Kernberg, 2011).

2.1. Bekir ya da “Bana da Vereceksin Orospu!”

Borderline kişilik bozukluğu, hem ilişkilerde hem de benlik imajında duygu düzenleme ve dürtü kontrolü ve istikrarsızlık ile ilgili yaygın bir zorluk modeli ile karakterize edilen karmaşık ve ciddi bir zihinsel bozukluktur (Farajı ve Tezcan, 2022). Borderline hastalarda özellikle yoğun stres anlarında geçici dissosiyatif yaşantılar ortaya çıkmaktadır (Krause-Utz ve ark., 2021). Dissosiyatif yaşantıların yoğunluğu ve sıklığı duygusal stres faktörleri ve dürtüsel karar verme ile ilişkilidir (Kaplan ve ark., 2020). Ancak genel itibariyle borderline hastalarda dissosiyasyona yol açan temel etkenler ego zayıflığı ve duygu düzenleme güçlüğüdür. Duygu düzenleme güçlüğü dissosiyasyonun yanı sıra kendine zarar verici davranışlar ve alkol madde kullanımıyla da ilişkili olup, borderline hastalarda alkol madde komorbiditesi ve üzerinde düşünülmemiş dürtüsel kararlar oldukça yaygındır (Helle ve ark., 2019).

“Geçen gece çocuk hastaydı ilacı bitmiş, almak için dışarı çıktım. Sağa sola saldırıp nöbetçi eczane arıyoruz. Birden durup dururken içim cız etti. Bir baktım gene aynı karın ağrısı. Öyle özlemişim ki seni. Dönerken bir meyhane gördüm. Bir tek içeri girdiğimi hatırlıyorum. Bir de rakıya yumulduğumu. Arkasından en az dört sigaralık. Sonra gözümü bir açtım karşıdan karlı dağlar geçiyor. Bir daha açtım, başımda bir çocuk. Kalk ağabey, diyor. Kars’a geldik. Otobüsten indim. Yürümeye başladım. Dedim, Allah’ım neredeyim ben, burası neresi?”

Yukarıda cümlelerde Bekir ilaç almaya diye sokağa çıkması, peşi sıra alkol ve madde almasıyla dissosiyatif bir sürecin tetiklenmesi ve kendini Kars’ta

bulmasını kendi cümlelerinden dinlemekteyiz. Bekirin söylemlerinde “yine aynı karın ağrısı” şeklinde yansıma bulan boşluk duygusu borderline kişilik bozukluğunun belki de en temel özelliğidir (Martin ve Levy, 2021). BKB’deki yoğun öfke; ihtiyaç duyulan nesneyle kontağı sürdürmek, onu kontrol edebilmek ve nesne olan ilişkiye bağlı olarak kendilik duygusunu sürdürebilmek adına başvurulmuş temel yoldur. Terk edilme sinyalleri alan kişi öfke ile yanıt vererek ilişkisel bağı korumak uğruna kendine ve/veya ötekine zarar verici davranışlara yönelmektedir (Faraji ve Tezcan, 2022). Bekir de ne kadar terk edilmiş ise o kadar kızgındır. Öfkesi hem yaşama hem de içinde bulunduğu duruma yöneliktir.

BKB olan kişilerin çoğu depresif bozukluk kriterlerini karşılamakta %80’i en az bir majör depresif bozukluk epizodu bildirmektedir (Rifkin-Zybutz, 2021). Ancak öncül psikopatolojisi depresif bozukluklar olan hüzünlü ve düşük enerjili depresyon hastalarına karşın, borderline hastaları öfkeli ve dürtüselidir (Gunderson ve Links, 2008). Borderline hastaların içsel boşluk hissiyle ilişkili olan disforik duygulanımları, borderline kişilik bozukluğunda karşılaştığımız çökkünlüğü majör depresyondan ayırt edebilmemizi sağlamaktadır (Westen vd., 1992).

Filmde Bekir ve Uğur sürekli bir arada olmalarına karşın cinsel birliktelik kurmamaktadır. Karşılıksız aşk, Bekir’de, sağlıklı yas halinde olduğu gibi, aşkı azaltmak yerine güçlendirmektedir. Mazoşist bireylerde, imkânsız insanlara âşık olma, idealleştirilmiş bir partnere aşırı bağlanma ve potansiyel olarak çok daha doyurucu ilişkiler kurma ihtimalini elinin tersiyle iterek bizatihi böylesi bir bağlanmayla ilişkilerini bilinçdışı zayıflatma yönünde bir eğilim göze çarpmaktadır (McWilliams, 2013).

BKB’de yaygın biçimde kullanılan bölme savunma mekanizması temelde içsel temsillerin ve dolayısıyla benliğin bölünmesi ile ilişkili olsa da dış gerçekliğin ve yaşantıların bölünmesiyle sonuçlanır (Kernberg, 1967). Bu hastalar bölünmüş alanlar arasında yaptıkları geçişlere işaret edildiğinde bu durumu kabul etmekte fakat bu geçişlere ilişkin herhangi bir duygu gösterememektedir, yani iki ben durumu arasında duygusal bağ kurulamamaktadır (Kernberg, 1985/2016). Uğur, fahişelik yapmakta, Bekir’le yaşamakta (cinsel yakınlığın olmadığı bir ilişki) ancak öte yandan Zagor’a da sadık kalmaktadır. Mazoşistik tercihini ahlakileştirir ve hatta ideolojikleştirir. Bekir, *Bana da vereceksin orospu!* diye cinnet

geçirse de artık cinsel arzuya dair soru işaretleri vardır. En şiddetli sınır kişilik örgütlenmesi vakalarının bazılarında, özellikle kendini yok etme ve kendine zarar verme eğilimleri taşıyan ya da narsistik patoloji, anti-sosyal eğilim ve ego-uyumlu saldırganlık gösteren hastalarda, duyuşal haz ve tensel erotizm kapasitesi önemli oranda yitirilmiş durumdadır (Kernberg, 2011).

2.2. Ezdirmem Sana Kendimi Kafama Sıkarak Giderim

Birçok psikiyatrik bozukluk, intihar girişimi riskinin artmasıyla ilişkilidir; bununla birlikte, BKB hastalarının %73'ünün yaşamları boyunca yaklaşık 3 intihar girişiminde bulunduğu ve %9'unun intihar yoluyla yaşamını kaybettiği bildirilmektedir (Yen ve ark., 2021). Üstelik intihar davranışları belirtilen bu yüksek risk oranına BKB ile yüksek komorbidite gösteren majör depresif bozukluk ve madde kullanım bozukluğu gibi bozukluklar dahil edilmemiş olup söz konusu bozuklukların da intihar için oldukça önemli risk faktörleri oldukları bilinmektedir (Faraji, 2022). Bekir Kader'de bileğini keserek, Masumiyet'te bir sinir krizi anında silahını çekerek yaşadığı ruhsal gerilim karşısında eyleme geçmektedir (acting out). Eyleme geçmekte, ancak bağlandığı nesnesi olmadan yaşayacağı hayatın da anlamı kalmayacağı ve koca bir boşluğa döneceği düşüncesi ona yapacağı şeyde engel olmaktadır.

Fiziksel acı, borderline hastalar tarafından aracılık edilemeyen psişik bir acının alternatifi olarak kullanılmaktadır. Bedeni oyuna getirmek, beden ile benlik arasındaki belirli bir ilişki biçimini belirleyen sıkıntının üstesinden gelmenin bir yolu olan paradoksal bir çözüm arayışıdır (Monte ve Engelebert, 2018). Bekir'in kendine zarar verici yapısı, Kernberg (2016)'in tanımladığı, öfke, depresyon ve hayal kırıklığı sonucu gelişen ve bağımlı olduğu kişilerde suçluluk uyandırmaya dayalı zarar vericiliğin baskın olduğu çocuksu sınır yapıları uymaktadır.

Demirkubuz karakterlerinin sevme kapasiteleri anaklitik düzeydedir, bireyler iki uçlu biçimde yapışarak (Bekir ve onun gölgesinden doğan Yusuf) ya da uzaklaşarak ilişki kurmaktadır. Bu borderline karakterlerin yaşamlarındaki temel temalar yalnızlık, sevimsizlik, başkaları tarafından reddedilme ve terk edilme ve kendini kötü ve cezalandırılması gereken olarak görmedir (Arntz ve van Genderen, 2019). Yusuf'un Uğur'a aşkını

itiraf ettiği sahnede “*Abla artık sen varsın.*”, Kader’de Bekir’in Uğur’a “*Bu hayatta herkes bir şeye inanır ben de sana inanıyorum.*” cümlelerinin tümü boşluğun derinliğini ötekine olan zorlantılı ihtiyacı tanımlamaktadır. İçsel boşluk duygusunun yoğunluğu ve ego zayıflığı karakterleri ötekine mecbur etmektedir. Kendilik algısı ötekilere bağlı olduğu, nesne sürekliliği olmadığı için yalnızlığa tahammül güçleşebilmekte ve kişi yapışkan bir ilişki tarzı benimseye itmektedir (Atak, 2012). Bekir, değişken bir kimlik, duygulanımda değişkenlik ve nesne süreksizliğinin idealizasyon ile değersizleştirme uçları arasında salındığı yoğun ilişkiler sergilemektedir:

“Bu amına koduğumun dünyasında herkes bir şeye inanır. Ben de sana inanıyorum. Orospuuu, orospusun sen! Hayatımı siktin lan!”

Borderline hastalar bölme, idealizasyon ve devalüasyon savunma mekanizmalarının yoğun kullanımı sonucu sürekli olarak bir uçtaki öldürücü hiddet ve özkıymcı umutsuzluk ile diğer uçtaki tapınma derecesinde hayranlık ve kendini beğenmiş yücelik arasında gel-gitler yaşamaktadır. En önemlisi, bütüncül bir kendilik duyguları yoktur (Akhtar, 2016). Bütüncül bir kendilik duygusunun yokluğu ötekinin bütüncül şekilde algılanmasının önünde büyük bir engeldir. Tam da bu nedenle Bekir için Uğur kimi zaman bir orospu ve kimi zaman bir azizedir.

Masumiyet’te Bekir’in intihar girişimi Durkheim’ın tanımladığı (2020: 304) yalın, beklenmedik biçimde ortaya çıkışıyla kurlsız, bir öfke ve tiksinti anında doğal ve bir o kadar da ani bir şekilde açığa çıkan, bir kişiyi ya da durumu hedef alan, protesto biçiminde intiharlardır. Borderline kişilik bozukluğunda terk eden nesneye karşı açığa çıkan öfkenin içe atılıp kötü kendilik temsili haline gelmesi nedeniyle kendine zarar verici davranışlar ve intihar girişimleri ötekilerle gerçek yaşamda ya da fantezideki ilişkilerin ardından ya da hem zamanlı şekilde ortaya çıkmaktadır. Dramatik kişilerarası davranış, reddedilmekten kaçınmak için çılgınca çaba, algılanan terk edilmeye karşı öfke, yoğun duygusal sıkıntı, kronik boşluk duyguları ve kendine zarar verme riski yüksek olan bu durumlarla ilişkili dürtüsel davranışları içerebilir. Hastalar bu tür parasuisidal davranışta ve gerçek intihar eylemlerinde bulduklarında, bu durum hemen her zaman önemli ötekiyle ilgilidir (Brown vd., 2002; Welch ve Linehan, 2002).

Masumiyet Filmi'nde Bekir'in intihar girişimi karşısında Uğur kısa bir rahatsızlık sergilemiş ancak sonrasında bölme mekanizması devreye girmiş ve intihar girişimi hiç olmamışçasına yaşamına devam etmiştir. BKB'li kişilerin ahlaki değerleri, ölçüleri ve idealleri sık kullandıkları bölme mekanizması nedeniyle çelişkilerle doludur. Borderline hastalar ahlaki değerlere ve doğruluğa çok hevesli görünmelerine karşı kolayca çoğul standart sergilemektedirler. Suçluluk duygusunu derinlikli biçimde yaşayabilme kapasiteleri yetersizdir. İçsel engelleri utanç duygusu ve paranoid düzeyde bir teşhir edilme korkusu etrafında örgütlenmiştir (Akhtar, 2016).

2.3. Uğur ya da “Azize Orospu”

BKB hastaları, diğer psikiyatrik hastalardan daha fazla ve klinik dışı örnekleme göre 13 kat fazla çocukluk çağı travma öyküsü bildirmektedir (Porter ve ark., 2019). Uğur'un kişisel hikâyesinde şiddetli travmatik deneyimler (felçli kötürüm bir baba ve metres anne), fiziksel ya da cinsel taciz ve seven (örneğin erkek kardeşi de mahallede erkekler tarafından istismar edilmektedir) ilgili bir anne-baba nesnesinin belirgin yokluğu göze çarpmaktadır. Uğur'un aile yapısı kaotiktir, babası alkolik bir zabıta-yken hiçbir ihtiyacını karşılayamayacak yatalak bir insan durumuna düşmüştür. Adler (1985), borderline hastanın nesne devamlılığında sorun olduğunu, bunun da duyarsız veya yetersiz annelikten kaynaklandığını savunur. Borderline hasta bakım verenin ona güven sağlayan bir temsilini, kapsayan-yatıştırır nesneyi içselleştirememiş, bakım veren kişi fiziksel olarak mevcut bulunmadığında onu içinde taşıyabilir hale gelmemiştir. Adler (1985)'in yetersizlik kuramı verdiği bu görüşün Uğur- annesi-Çilem izleğinde bir izahat gücü bulunmaktadır. Öncelikle, anlamlı ve empatik etkileşimleri mümkün kılan bir bakım veren olmadığında, geleceğin borderline hastası zorlu zamanlara tahammül etmesini sağlayacak istikrarlı bir kimlik geliştirememekte ve kişiler, erken gelişimde mahrum kaldıkları kapsayan-yatıştırır nesneyi bulma umudu ve bulamama yığınlığı arasında savrulan bir “kader”e sahip olmaktadır.

BKB'li bireyler birçok özelliği paylaşırlar da, çok az özellik açısından heterojendirler. Layden vd. (1993), BKB hastalarının eşzamanlı Eksen II tanıları açısından birbirlerinden daha fazla ayırt edilebileceğini not eder. BKB'nin histrionik/narsisistik, antisosyal/paranoid ve kaçınan/bağımlı alt

tipi dâhil olmak üzere üç farklı alt türü tanımlarlar. Uğur, Layden (1993) sınıflamasında histrionik/narsisistik alt tipe uygundur.

Uğur’un (Kader’de) Bekir ile halı mağazasındaki sekansları oldukça histrioniktir; baştan çıkarıcı ve hercai bir görünüm çizmekte; yakın bir ilişki kurmamaktadır (McWilliams, 2013). Öte yandan Zagor’a mazoşistik bir aşkla bağlıdır. Uğur’un kendisini Zagor’un çıkarlarına adanması, ona mazoşistik teslimiyeti Kernberg (2011)’e göre, ödipal annenin yerini almaktan gelen bilinçdışı suçluluk duygusuyla ilişkili mazoşist eğilimlerin uyarlanmış bir ikamesi olarak da yorumlanmaktadır. Kadınlarda çözülmemiş ödipal çatışmaların yansımaları sıklıkla, eksiksiz tatmin sağlayabilme potansiyeline sahip bir erkekle bir ilişki yaşamak ve/veya bu ilişkiyi sürdürmekteki yetersizlik ile tatmin etmeyen erkeklere bağlanma gibi, çeşitli mazoşistik görünümde ortaya çıkmaktadır. BKB olan kişiler sağlıklı kontrollerle veya diğer psikiyatrik tanıları olan kişilerle karşılaştırıldığında sağlıklı, romantik ilişkiler kurmakta güçlükler sergiledikleri görülmektedir. Romantik disfonksiyonun BKB olan bireylerde uzun süredir görülen kişilerarası bozuklukların en kötü şöhretli örneği olabileceği öne sürülmüştür (Sharp vd. 2016). BKB’de, klinik nöksler ve/veya duygusal krizler, çatışmalar ve tartışmalar veya hızlı ayrılık ve uzlaşma dönemleri gibi kişilerarası olaylar tarafından tetiklenmektedir (Salzer vd. 2013).

2.4. Borderline Annenin, Annesinden Utanan Borderline Kızı “Sen nasıl annesin? Senin gibi anne olmaz olsun!”

Uğur’un annesi için, yatalak haldeki eski zabıta kocasıyla paylaştığı evinde Cevat ile paralel bir ilişki yaşamaktadır. Hakkında detaylı bilgi edinemediğimiz Cevat karakteri aileye maddi yardımda bulunmakta olan, kabadayı bir sevgili rolündedir. Uğur’un annesinin Cevat ile olan ilişkisine tepkilidir ve annesinden utanç duymaktadır. Preödipal yapılanma nedeniyle borderline kişilik bozukluğunda suçluluk duygusuna erişim kısıtlıyken utanç bu hastaların psikodinamiğinin merkezi faktörlerinden biridir (Buchman-Wildbaum, 2021). Zabıta kocanın yatalak hale gelmesi ev ahalisinde üst benlik işleyişinin sekteye uğramasının bir sembolüdür ve babanın yasasının işlemez hale geldiğini gözler önüne sermektedir. Anne “Baba’nın Adı”nı yani babanın simgesel ve yapılandırıcı işlevini, babanın yasasını tanımadığında, kızıyla olan simbiyotik bağının korunmasını

sağlamış ve hem kızının yüceltme mekanizmalarını devreye sokması için bir alan bırakmamış hem de kendisinden ancak değersizleştirilerek ayrılmayı mümkün kılmış olur. Böylelikle çocuk ben ideali genital anneye yatırım yapmak yerine genital öncesi bir modele bağlanmakta ve gelişimi durmaktadır (Chassequet-Smirgel, 1975). Bu noktada Uğur yatalak olmasa da kendisine bir yatalak kadar bağımlı olan Bekir'i ve tıpkı Cevat gibi psikopat olan Zagor'u aynı anda hayatında tutarak anneden devralınan ilişki sarmallarını tekrar sahnelemektedir. Uğur nesnesine dair tasarımları birleştirerek bir bütün haline getirememekte, Bekir, Uğur'un sevilme ihtiyacını belirten yönünü oluştururken Zagor korunmaya yönelik derin arzularına hitap etmektedir.

Kohut (1977/2020) kişilik patolojisinin kökeninde ebeveynin büyümekte olan çocukla eksik eşduyum olduğunu öne sürmüştür. Borderline kişilik bozukluğu hastalarının erken dönem yaşantılarına bakıldığında, yeterince iyi anne bakımının eksik olduğu görülmektedir. Anne yeterli tutma, kapsama ve teskin etmeyi sağlayamamaktadır. Bu eksiklik borderline anneye sahip bireylerin teskin etme ve bakım süreçlerini içselleştirerek kendini rahatlatma kapasitesi geliştirmesini engeller. Bu nedenle borderline bireyler gerekli tutma ve yatıştırılmayı sağlamak için dışsal kendilik nesnesine bağımlı kalırlar (Faraji ve Tezcan, 2022). Bağımlılık kimi zaman Uğur'un her ne olursa olsun Zagor'un peşinden şehir şehir sürüklenmesi gibi görünüyor biçimde, kimi zamansa Uğur'un Bekir'le olan ilişkisinde olduğu gibi ötekini gizil biçimde kendine bağımlı kılarak yaşanmaktadır.

Psikanalitik literatürde BKB'nin kökleri, anne-çocuk ilişkisindeki preödipal döneme ve ayrılma bireyleşme evresine dayandırılmaktadır. İstikrarlı bakım ve sevgiyi aynı anda sunabilen ve bununla birlikte bebeğe bir alan tanıma yetisi barındıran bir annenin yokluğu durumunda, bebeğin hareket yetisini kazanması uzaklaşıp gidişlerinin dönüşlerine dair anneyi bulamama kaygılarını gündeme getirir. Çocuklar ya vaktinden erken bir uzaklaştırılma ya da ayrışmanın engellenmesi ile karşılaşmış ve ayrılmaya ve geri dönmeye dair kaygılarla yüklenmişlerdir (Mahler, 1975/2003). Borderline hastalar yetişkin yaşamlarında da ayrılma bireyleşme evresinin yeniden yakınlaşma krizini tekrar tekrar yaşamaktadırlar. Dolayısıyla yetişkin borderline hastalar bir yandan yalnızlığa tolerans gösterememekte öte yandan nüfuz edilme kaygıları taşımaktadır. Ayrılma

bireyleşme döneminde takılmaların önemli bir diğer sonucu da nesne sürekliliği gelişiminin eksik kalmasıdır. Ayrılma bireyleşme dönemi sağlıklı bir şekilde tamamlanmadığında annenin iyi ve kötü yönleriyle bütünleşmiş, yatıştırıcı içsel imgesi gelişmemekte, eksik kalmaktadır. Bu eksiklik ise benliği içsel dayanak noktalarının koruyuculuğundan mahrum hale getirmekte ve dayanıksızlaştırmaktadır (Mahler, 1975/2003). İçsel imgelerin bütünleşmiş varlığı kişiyi “yalnızlık” karşısında dayanıklı kılar. Bütünleşmiş sağla içsel temsillerin yokluğu ise borderline hastaların en büyük yakınmalarından biri olan “boşluk” duygularının kökenini oluşturmaktadır. Yoğun boşluk duygusu kişiyi benliği güvende ve bütüncül halde tutabilmek için ötekine yönelmeye zorunlu kılar. Bu durum borderline hastaların ayrılık karşısındaki tahammülsüzlüğünün nedenidir. Ayrılığa zorunlu bırakıldıklarında ise şiddetli bir öfke açığa çıkmaktadır (Faraji ve Tezcan, 2022).

“-Dikkat et çocuğa, içip içip oralarda unutma.

-Çakmak mı lan bu!”

Borderline kişilik bozukluğunun etiyolojisinde yalnızca anneyle kaynaşma değil anneyle kaynaşma süreçlerini destekleyen fiziksel ve/veya ruhsal bir baba yokluğu söz konusudur (Faraji ve Tezcan, 2022). Uğur’un Bekir’e yönelttiği yukarıdaki sözler Bekir’in babasal işlevindeki noksanlığı şiddetle vurgulamaktadır. Yine Bekir’in, hastalanan çocuğuna ilaç almak için evden çıkması ancak elinde ilaç poşeti ile kendini Uğur’un yanında Kars’ta bulması bu noksanlığın bir diğer görünümüdür. Yine aynı karın ağrısı tutmuş ve Bekir’in içsel boşluğundan doğan kendi ihtiyaçları çocuğunun ihtiyaçlarını gidermesine engel olmuştur.

BKB hastaları genellikle ebeveynlerini duyarsız, ihmalcı, empatik olmayan, aşırı korumacı ve müdahaleci olarak hatırlamaktadır. Aile ortamları kaotiktir ve çocuğun duyguları onaylanmamıştır (Newman ve Stevenson, 2005). BKB’li birçok yetişkinin çocukluk çağı istismarı, kaybı ve travma öyküsüne sahip olması ve bu travmadan kaynaklanan çözülmemiş sorunlardan yetişkinlik yıllarına kadar mücadele etmeye devam etmesi dikkat çekicidir. BKB’li neredeyse tüm yetişkinler düzensiz bağlanma örüntülerine sahip olup, çocukluk çağı travmalarının güvenli bağlanma örüntülerinin geliştirilemeyişinde oldukça önemli bir rolü bulunmaktadır. Düzensiz bir örüntüye sahip çocuklar bağlanma ilişkisine

tutarsız ve dağınık bir tepki gösterirler (Peng ve ark., 2021). Çocukluk çağındaki bağlanma örüntülerinin genellikle yetişkinlik çağına taşınmakta (Faraji ve Çelik, 2021), yetişkin borderline hastalar güvensiz bağlanma örüntüleri sergilemeye devam etmektedir (Luyten ve ark., 2021).

Uğur'un çocukluğunda "tutarsız, güvenilmez annelik" örüntüleri ve bağlanma sorunları, hem bakım hem de alan sağlayan, "iyi" bir içsel nesne geliştirmesine engel olmuştur. Bu içsel annenin yokluğu boşluk duyguları ve depresif eğilimlere yol açmaktadır. BKB'li anneler karakteristik olarak tutarsız ve genellikle çevresel değişiklikler ve/veya yoğun terk edilme korkularından kaynaklanan yoğun, uygunsuz öfkeyi kontrol etmekte güçlük çekmektedir (Paris, 1999). Güçlü öfke patlamaları gelişmekte olan çocuğa zarar verebilmekte ve BKB'li annelerin çocukları çoğu zaman sözlü ve/veya fiziksel istismara maruz kalmaktadır (Newman ve Stevenson, 2005). Bununla birlikte Glickhauf-Hughes ve Mehlman (1998: 296), *bir annenin düşmanlığının, öfkesinin ve yıkıcı davranışının sevgi olarak gizlenebileceğini ve çocuğun kendi gerçeklik algılarına güvenmesini zorlaştırabileceğini*, öne sürmektedir. Dahası, kendi duygularını yeterince düzenleme yetersizliği olan bir anne, kendi savunmacı ve karmaşık düşünce organizasyonlarına sıkışıp kaldığından, çocuğunun değişen duygusal durumlarıyla baş etme yeteneği geliştirmesini engelleyebilmektedir (Paris, 1999; Newman ve Stevenson, 2005; Johnson, 2006). BKB'li annelerin çocukları kendilerini endişeli, yabancılaşmış, kafası karışmış veya bunalmış hissetmektedir (Hobson vd., 2005; Newman ve Stevenson, 2005).

Uğur'un annesinin çocuklarıyla ilişkisi ve bir sevgili olarak da yoğun terk edilme korkuları belirgin tutarsız ve bozuk ilişkiler örüntüsünün yansımasıdır. Bu örüntüler Cevat'ın ölümüyle yoğunlaşan istismar ve cinsel sömürü nesnesine dönüşmesini hızlandırmıştır. Uğur'un annesi özelinde ve genel olarak BKB'nin karakteristik davranışlarının diğer ilişkileri etkilediği kadar anne-çocuk ilişkisine de sızması beklenmektedir. Annenin borderline semptomatolojinin karakteristik özellikleri, çocukların optimal sosyal ve duygusal gelişimine elverişli olmayan bir ortamın oluşmasına yol açmaktadır (APA, 2001). BKB'li annelerin kendi içsel eksikliklerine, çocuklarına, etkin duygu düzenleme stratejileri iletmelerini engellemektedir (Faraji ve Tezcan, 2022).

Masterson (2008) herhangi bir borderline yapının annesinin de bir borderline yapı olduğunu belirtmiştir. BKB’li kişilerin aile üyeleri, sayısız psikopatolojik tanı için yüksek risk altındadır. Borderline Kişilik Bozukluğunun yaygınlık oranı, BKB’li kişilerin birinci derece akrabalarında, genel popülasyona göre beş kat daha fazladır (Links vd., 1988; Paris, 1999), ve bozukluğun birinci derece akrabalarında alt sendromal fenomolojisinin daha da yüksek prevalansı vardır (Zanarini vd., 2004). BKB’nin çözümlenmemiş zihinsel temsillerine sahip bir anne (kendi erken çocukluk dönemindeki deneyimlerinden), çocuğunun tam olarak mevcut olma ve duygusal olarak erişilebilir olma yeteneğini engelleyen “kreşte hayalet” olarak hareket edebilir (Hobson vd., 2005).

2.5. Uğur’un Babası

Uğur’un babası zabıta, alkoliktir ve şimdiye temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak bir inmeli hastadır. Zabıta kimliği ile de bir yetke temsili olan babanın alkol bağımlılığı üstbenlik temsili olarak işlevinin tedrici olarak azalmasına, eşi ve çocukları üzerindeki otoritesinin yok olmasını getirmiştir. Bu durum baba otoritesinin üst benlik biçiminde içselleştirilmesinde yetersizliklere ve denetim eksikliğine ve nihayetinde üstbenliğe inen felç Uğur’un “utanma” duygusunun ortadan kalmasına yok açmıştır. Zabıta olarak düdüğü ile ailesel uyarı kalkanı rolü ortadan kalkmıştır.

Aile yapısında babanın “denetim” (mesleki rol ve üstbenlik işlevi örtüşmektedir) işlevinin ortadan kalkması, hayal kırıklığına dayanamayan, hiçbir gecikmeyi kabullenemeyen, bağımlı, dile yatırımı düşük olan, duyulara ve cinselliğe yatırımı artarken kuralları hiçe sayan çocukların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Özellikle babalık işlevinde yetersizlikler oluşması, zayıf bir üstbenlik yapılanması, utanma ve suçluluk duygusu eksikliği, yüceltme yetisinde azalma, çölleşmiş bir hayal dünyası ile sonuçlanmaktadır. Çocuğun ben ideali, genital babaya ve onun penisine yatırım yapmaya yönelmek yerine, genital öncesi bir modele bağlanmış durumda kalmaktadır (Chassequet-Smirgel, 1975). Öteki, farklı ebeveyn olarak kesin bir şekilde yerleşmiş olduğunda, baba çocuğun anneden ayrılmasına yardımcı olur. Bir babanın özel işlevi, çocuğa anneden ayrılmanın doğasında var olan streslerden gerçekliğe dayalı bir rahatlama sağlamaktır. Bebeğin duygularının babaya ilk aktarımı, sonraki sosyal

ilişkiler için model olur (Parman, 2002). Greenspan (1982), babanın çocuğun erken yaşamının çeşitli aşamalarında etkisini tartışır ve ona birçok işlev atfeder. Başka bir yetişkinin mevcudiyetinin, yeni yürümeye başlayan çocuğun bağımsız hareket etme, özellikle anneye karşı saldırgan çabalarla başa çıkma ve duygusal ve davranışsal kutupları bütünleştirme becerisini geliştirdiğine inanmaktadır. Bu anlamda Uğur'un babasının tanımlanan işlevleri yerine getirip getirmediği tartışmalıdır.

Uğur ve aile işlevselliği ve patolojisine vurguyu BKB'li annenin kızı olarak Çilem için de yapılabilir. Uğur'un kızı Çilem yaşamında hiçbir şeyi belirleme gücü olmayan, dilsiz, otel lobilerinde TV başında olan ve ciddi anlamda ihmale maruz kalan bir çocuktur. Bir anlamda kadersizdir ya da Bekir'in uzun bir tiradında söylediği gibi kaderi böyledir. Kader söylemi Bekir'i, Uğur'u ya da Yusuf'u sorumluluktan azade kılmaktadır. Karakterlerin Masumiyet'i Kader'leri yüzündendir. Onlar değil, kaderleridir kötü olan, onlar yalnızca kaderlerine mahkûm halde yaşayan insanlardır.

2.6. Borderline'in Aşk Nesnesi, Zagor (Orhan) ya da Baltalı İlah

Borderline kişilik bozukluğuna sahip bireyler antisosyal kişilik bozukluğuna sahip aşk nesnesi seçimi yapmaya eğilimlidir. Uğur'un atisosyal aşkı ise Zagor'dur. Antisosyal Kişilik Bozukluğu (ASKB) tüm toplumun bu hastalara karşı tavır aldığı -ki bir yerden sonra suç işleyen olarak adlandırılan- agresif ve yıkıcı davranışların az ya da çok en son noktaya geldiği bir bozukluktur. DSM-5'te B kümesi kişilik bozuklukları içinde yer alır (APA, 2013). Zagor (Orhan) sosyoekonomik durumun düşük olduğu bir popülasyondandır ve bu popülasyonda ASKB daha yaygındır. ASKB'de aileler arası geçiş yaygındır, ancak Zagor (Orhan) öznelinde çevresel bir temeli bulunmaktadır. Bu anlamda Zagor (Orhan) Karl Marx'ın tabiriyle lümpen proleter diye adlandırılabilen bir sosyoekonomik profile sahiptir.

Zagor ismi DSM-5'deki ASKB kriterleri içinde yer alan takma isim kullanma tutumundan değil babasının Yeşilçam emekçilerinden olmasındandır. Zagor, itibarını koruyan bir antisosyaldır. Cepçilik, arpacılık (*yankesicilik*) vb. nedenlerle kısa sürelerle içeri girer çıkar. Kader'deki anlatıyı göz önünde bulundurarak ergenlikte başlayan ASKB

tipi olduğunu söyleyebiliriz. Mal, mülk ve güç peşinde değildir. Zagor’un Cemal’in gözünün içine bakarak öldürdüğü –ilk cinayet- sahne aslında takma isminin şanına uygundur: Zagor yeri geldiğinde arkadaşları hayatını tehlikeye atmaktan çekinmez. Cesur ve dayanıklı olduğuna dair imajını koruyup yayma arzusunun güdümündedir. Bu yanıyla narsisistik kişilikle ortak bir özellik göstermektedir. Cezaevleri arasında sürgün, isyan, firar döngüsünde saygıyı şişlemeye kalkması bu nedenledir. Zagor’un antisosyal eylemleri bir noktadan sonra başkalarının onu fark etmesi ve hak ettiğini düşündüğü saygıyı göstermesi üzerinedir. Hapishanedeki 20 yılının özeti budur: Zagor’u öyle itip kakamazsınız, ona kayıtsız kalamazsınız, hafife almazsınız. Konumu ve becerileri hafife alındığında şiddetli bir patlamayla tepki verebilir, rakipleri geri adım atana dek abartılı ve tehditkâr pozlara girer. Zagor’un hapishanelerde isyan çıkartabilme gücü saldırgan liderlik ya da sürüye egemen alfa erkek konumunun garantiye alınmasını sağlar. Şiddet bir etkileme ve konumunu koruma, güçlendirme aracıdır. Bir yandan da tekerrür eden kavga ve çatışmalar açığa sinirlilik ve saldırganlık çıkarır. Zagor bu süreçte gelecek içim tasarılarında bulunma yeteneğini kaybetmiştir. Gelecek, sadece hapisten firar etme ve itibarını korumaktır.

Kader ve Masumiyet sahnelerinde Yılmaz Güney posterlerinin sık sık yer alması hem saygı hem de Güney’in “sosyal kabadayı” olarak nitelendirebileceğimiz filmlerinde antisosyal eğilimlerin bir tür yüceltilmesinin ve o sosyal kabadayıların Yaşar Kemal’in deyişiyle “o güzel atlara binip gittiğinin” emaresidir. Bu anlamda Zagor bir sosyal kabadayı değildir. O daha çok Sergio Bonelli ve Gallieno Ferri Zagor’udur. Zagor’un babası Abenaki Kızılderililerine bir katliam gerçekleştirmiştir ve bu yüzden intikam için öldürülmüştür. Zagor, Kızılderililere baskın düzenleyip intikam alır. Kızılderilileri kandırıp yarı tanrı olduğu inancını pekiştirir. Her ne kadar XIX.yy Amerika’sı ve Kızılderililer hakkında ilerleyen maceralar olumlu olsa da yönetmenin lakap seçimi isabetlidir.

2.7. Bekir’in Devamı Olarak Yusuf

Genç yaşta işlediği cinayet sebebiyle 10 yıl hapse giren Yusuf, hapse girdiği döneme kadar ayrılmış bir kimlik geliştirememiş olması sebebiyle bu 10 yıllık sürecin sonunda hapishane dışında bir yaşam kurgulamasının da imkânsız olduğunu düşünmüştür. Her ne kadar ailesinden söz edilmese

de duygularını hep içinde yaşadığı, fantezi dünyasında yaşamaktadır. Sağlıklı bir ayrışma bireyleşme süreci geçirmediğinden hem hapisshaneden özgür dünyaya çıkmakta hem de Uğur'a âşık olduğunda Uğur'suz bir hayat sürdürmekte çaresizlik hissetmektedir. Yoğun bağımlı özellikleri ve hayal dünyasına olan eğilimi özellikleri Yusuf'u Bekir'e oldukça benzer kılmaktadır. Yine aynı benzerlikten mütevellit Bekir ile kendisini çok çabuk özdeşleştirmiş ve Bekir'in ölümünden sonra hemen onun yerine geçerek kaderin işleyişini sürdürmesini sağlamıştır. Hapishanedeki mahkumiyeti gibi dışarıda da tesadüfen gittiği otele ve Uğur'a mahkûm hissetmiştir. Bekir'in kaldığı yerden masumiyet dolu mahkumiyetine devam etmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmada Demirkubuz'un Kader ve Masumiyet filmleri ana karakterleri ve karakterlerin aşkları borderline kişilik bozukluğu ekseninde değerlendirilmiştir. Borderline psikopatolojinin kökeninde olumsuz çocukluk çağı yaşantılarıyla ve özellikle kendisi de borderline süreçlere sahip bir veya birden fazla ebeveynin varlığı bulunmaktadır. Borderline süreçlere sahip ebeveynin varlığı çocuğun ayrılma bireyleşme sürecini sağlıklı bir şekilde geçirmesini ve ötekinden ve onun kaderinden ayrı bir varoluş geliştirmesini ve birer yetişkin haline gelmelerini engellemektedir. Hastalar şiddetli şekilde muzdarip oldukları varoluşlarının ortasında adeta bir karın ağrısı gibi yer alan boşluk duygularını giderebilmek için ötekine yapışmakta, alkol-madde kullanımına yönelmekte, kendilerine zarar verici davranışlarda bulunabilmektedir. Boşluk duygusunun şiddeti ve kaygıya tahammülsüzlük borderline hastayı irade ve bilinçli düşüncenin önemli ölçüde devreden çıktığı eyleme koymalara sürüklemektedir. Bu doğrultuda Masumiyet ve Kader filmlerindeki borderline karakterlerin bağlı bulunduğu ötekinin kaderinin girdabında sürüklenen yetişkin bedeninde masum çocuklar oldukları düşünülmektedir.

Kaynakça

Adler, G. (1985). *Borderline Psychopathology and Its Treatment*. Jason Aronson.

Akhtar, S. (2016). *Ağır Kişilik Bozukluklarının Tanı ve Sağaltımı İçin Başvuru Kitabı*. Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Eğitim Yayınları.

American Psychiatric Association. (2001). *Practice guideline for the treatment of patients with borderline personality disorder*. The Institute.

Arntz, A., van Genderen, H. (2019). *Sınır Kişilik Bozukluğu İçin Şema Terapi*. (7.Basım), Psikonet Yayınları.

Atak, İ.E. (2012). Sınır işleyiş kavramının sınırları: Rorschach Testi ile değerlendirme. *Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi*, 18(1), 47-55.

Bloom, V. (1993). The darker forces: Freud on the movies. *Journal of American Psychoanalysis*. 21(1), 33-34.

Boz, M. & Takımcı, D. (2015). Zeki Demirkubuz filmlerinin ortak anlatı yapısı: Tema, zaman, mekân, karakter, sinematografi. *Doğu Batı Dergisi, Sinema Tutkusu I*, 72, 255-288.

Brown, M.Z., Comtois, K.A., & Linehan, M.M. (2002). Reasons for suicide attempts and nonsuicidal self-injury in women with borderline personality disorder. *Journal of Abnormal Psychology*, 111(1), 198–202.

Buchman-Wildbaum, T., Unoka, Z., Dudas, R., Vizin, G., Demetrovics, Z., & Richman, M. J. (2021). Shame in borderline personality disorder: Meta-Analysis. *Journal of Personality Disorders*, 35(A), 149-161.

Chassequet Smirgel, J. (1975). *Ben İdeali*, (N. Tura Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.

Demirkubuz, Z. (Yönetmen/Senarist). (1997). *Masumiyet* [Film]. Türkiye: Mavi Film.

Demirkubuz, Z. (Yönetmen/Senarist). (2006). Kader [Film]. Türkiye: Mavi Film/Inkas Film.

Durkheim, E. (2020). İntihar. (Ö. Doğan, Çev.), Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Faraji, H. & Güler, K. (2021). Borderline personality traits and self handicapping. *International Journal of Current Research*, 13(6), 17683-17689.

Faraji, H & Tezcan A.E. (2022). Borderline Kişilik Bozukluğu. Nobel Akademik Yayıncılık.

Faraji, H. (2022). Depresyon ve İntihar. Güler, K. (Ed.) Depresyona Klinik Bir Bakış içinde (s.435-464). Eğiten Kitap.

Faraji, H. (2021). Borderline kişilik bozukluğunun ergenlik döneminde belirlenmesine dair bir değerlendirme, *OPUS*, 18(43), 7141-7166.

Freud, S. (2011). Haz ilkesinin ötesinde ben ve id (A. Babaoğlu Çev.) (3. Basım). Metis.(1921)

Glickauf-Hughes, C., & Mehlman, E. (1998). Non-borderline patients with mothers who manifest borderline pathology. *British Journal of Psychotherapy*, 14, 294-302. DOI:10.1111/J.1752-0118.1998.TB00383.X

Greenspan, S. (1982). The second other: The role of the father in early personality formation and the dyadic-phallic phase of development. In *Father and Child: Developmental and Clinical Perspectives* (S. Cath, A. Gurwitt and J. Ross, eds.). Little Brown.

Gunderson, J.G., Links, S.L. (2008). *Borderline Personality Disorder, A Clinical Guide*. Second edition, Washington: American Psychiatric Publishing Inc.

Helle, A. C., Watts, A. L., Trull, T. J., & Sher, K. J. (2019). Alcohol use disorder and antisocial and borderline personality disorders. *Alcohol Research: Current Reviews*, 40(1), 35–50. <https://doi.org/10.35946/arcr>.

v40.1.05

Hobson, R.P., Patrick, M., Crandell, L., García-Pérez, R., & Lee, A. (2005). Personal relatedness and attachment in infants of mothers with borderline personality disorder. *Development and Psychopathology*, 17, 329-347. doi: 10.1017/s0954579405050169

Johnson, J.G., Cohen, P., Chen, H., Kasen, S., & Brook, J.S. (2006). Parenting behaviors associated with risk for offspring personality disorder during childhood. *Archives of General Psychiatry*, 63, 579-587.

Kernberg, O. (2016). *Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm. Ötekini Dinlemek Dizisi, Metis Yayınları. (1985)*

Kernberg, O. (1967). “Borderline personality organization.” *Journal of American Psychoanalytic Association* 15(3), 641-685.

Kernberg, O.F. (2011). *Aşk İlişkileri, Normallik ve Patoloji. (3.Baskı), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.*

Kohut, H. (2020). *Kendiliğin Yeniden Yapılanması. Ötekini Dinlemek Dizisi, (4. Basım). Metis Yayınları. (1977)*

Krause-Utz, A., Frost, R., Chatzaki, E., Winter, D., Schmahl, C., & Elzinga, B. M. (2021). Dissociation in borderline personality disorder: recent experimental, neurobiological studies, and implications for future research and treatment. *Current psychiatry reports*, 23(6), 1-17.

Layden, M. A., Newman, C. F., Freeman, A., & Morse, S. B. (1993). *Cognitive therapy of borderline personality disorder. Allyn & Bacon.*

Links, P.S., Steiner, M., Huxley, G. (1988). The occurrence of borderline personality disorder in the families of borderline patients. *Journal of Personality Disorders*, 2(1), 14–20. <https://doi.org/10.1521/pedi.1988.2.1.14>

Luyten, P., Campbell, C., & Fonagy, P. (2021). Rethinking the relationship between attachment and personality disorder. *Current Opinion in*

Psychology, 37, 109-113.

Mahler, M., Pine, F., Bergman, A.(2003). İnsan Yavrusunun Psikolojik Doğumu. Ötekini Dinlemek Dizisi. Metis Yayınları. (1975)

Martin, J. A., & Levy, K. N. (2021). Chronic feelings of emptiness in a large undergraduate sample: Starting to fill the void. Personality and Mental Health.1-14.

Masterson, J. F. (2008). Borderline yetişkinlerde psikoterapi. (Macit, M. Çev.) Litera Yayıncılık.

McWilliams, N. (2013). Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak. (E. Kalem Çev.). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Monte, F. L., & Englebert, J. (2018). Borderline personality disorder and lived time. L'Évolution Psychiatrique, 83(4), 37-45.

Newman, L., Stevenson, C. (2005). Parenting and borderline personality disorder: Ghosts in the nursery. Clinical Child Psychology and Psychiatry, 10, 385-394.

Paris, J. (1999). Borderline Personality Disorder. In T. Millon, P. H. Blaney, & R. D. Davies (Eds.), Oxford textbook of psychopathology (pp. 628-652). Oxford University Press.

Parman, T. (2002). Erkek olmak ya da için için olmak: oedipus öncesi dönemden ergenliğin sonuna kadar baba oğul ilişkisi. Psikanaliz Yazıları, 5, 29-41.

Porter, C., Palmier-Claus, J., Branitsky, A., Mansell, W., Warwick, H., & Varese, F. (2019). Childhood adversity and borderline personality disorder: A meta-analysis. Acta Psychiatrica Scandinavica, 141(1), 6–20. <https://doi.org/10.1111/acps.13118>

Proust, M. (1996). Çiçek açmış kızların gölgesinde (.R. Hakmen Çev). Yapıkredi Yayınları. (1919)

Rifkin-Zybutz, R. P., Moran, P., Nolte, T., Feigenbaum, J., King-Casas, B., Fonagy, P., & Montague, R. P. (2021). Impaired mentalizing in depression and the effects of borderline personality disorder on this relationship. *Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*, 8(1), 1-6.

Salzer, S., Streeck, U., Jaegger, M., Masuhr, O., Warwas, J., Leichsering, F., Leibing, E. (2013). Patterns of interpersonal problems in borderline personality disorder. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 201(2), 94–98. doi: 10.1097/NMD.0b013e3182532b59

Schneider, I. (1987). Images of the Mind: Psychiatry in the Commercial Film. *American Journal of Psychiatry*.144, 996-1002.

Sharp, C., Venta, A., Vanwoerden, S., Schramm, A., Ha, C., Newlin, E., Reddy, R., Fonagy, P. (2016). First empirical evaluation of the link between attachment, social cognition and borderline features in adolescents. *Comprehensive Psychiatry*, (64), 4–11. DOI: 10.1016/j.comppsy.2015.07.008

Susam, A. (2015). Demirkubuz Sineması: Kötülük üzerine çeşitlemeler. *Doğu Batı Dergisi, Sinema Tutkusu II*, 73, 187-207.

Welch, S.S., Linehan, M.M. (2002). High-risk situations associated with parasuicide and drug use in borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 16(6), 561-569.

Westen, D., Moses, M.J., Silk, K. R., Lohr, N.E., Cohen, R., Segal, H. (1992). Quality of depressive experience in borderline personality disorder and major depression: When depression is not just depression. *Journal of Personality Disorders*, 6(4), 382-393.

Yen, S., Peters, J. R., Nishar, S., Grilo, C. M., Sanislow, C. A., Shea, M. T., ... & Skodol, A. E. (2021). Association of borderline personality disorder criteria with suicide attempts: Findings from the collaborative longitudinal study of personality disorders over 10 years of follow-up. *JAMA psychiatry*, 78(2), 187-194.

Buchman-Wildbaum, T., Unoka, Z., Dudas, R., Vizin, G., Demetrovics, Z., & Richman, M. J. (2021). Shame in borderline personality disorder: Meta-Analysis. *Journal of Personality Disorders*, 35(Supplement A), 149-161.

Peng, W., Liu, Z., Liu, Q., Chu, J., Zheng, K., Wang, J., ... & Yi, J. (2021). Insecure attachment and maladaptive emotion regulation mediating the relationship between childhood trauma and borderline personality features. *Depression and Anxiety*, 38(1), 28-39.

Zanarini, M.C., Frankenburg, F.R., Yong, L., Raviola, G., Reich, D.B., Hennen, J., et al. (2004). Borderline psychopathology in the first degree relatives of borderline and Axis II comparison probands. *Journal of Personality Disorders*, 18, 449-447. doi: 10.1521/pedi.18.5.439.51327